

Sygn. akt IV CZ 21/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSA Janusz Kaspryszyn

w sprawie z powództwa M. W.
przeciwko T. P.o zapłatę kwoty 50.000 złotych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 kwietnia 2016 r.,
zażalenia powoda
na wyrok Sądu Okręgowego w S.
z dnia 10 grudnia 2015 r.,

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w S., po rozpoznaniu apelacji pozwanego T. P. od wyroku Sądu Rejonowego w M. z 11 grudnia 2014 r., wydanego w sprawie z powództwa M.W. o zapłatę, uchylił ten wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu także rozstrzygnięcie o kosztach procesu za drugą instancję. Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy powołał art. 386 § 4 k.p.c.

W zażaleniu na orzeczenie Sądu Okręgowego z 10 grudnia 2015 r. powód zarzucił, że zapadło ono z naruszeniem: - art. 386 § 1 k.p.c. przez jego zastosowanie; - art. 386 § 1 w zw. 485 § 1 pkt 3 k.p.c. przez przyjęcie, że do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym przed uzyskaniem oświadczenia o uznaniu długu konieczne jest wezwanie do jego zapłaty; - art. 386 § 1 w zw. z art. 493 § 3 k.p.c. przez przyjęcie, że w postępowaniu nakazowym dopuszczalne jest podniesienie zarzutu potrącenia i jego dowodzenie na podstawie innych dowodów, niż wymienione w art. 485 § 1 k.p.c.; - art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. przez błędną wykładnię oświadczenia woli pozwanego z 24 października 2013 r.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Pozwany wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 2 i 4 k.p.c. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed tym sądem i zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością, nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji oraz gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji (art. 394¹ § 1¹ k.p.c.) ma służyć skontrolowaniu, czy zostało ono prawidłowo wydane w jednej z wymienionych wyżej sytuacji. Ten środek odwoławczy, przy całej swojej specyfice, pozostaje zażaleniem i nie służy ocenie prawidłowości czynności

procesowych sądu podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy ani także zaprezentowanego przez ten sąd poglądu na temat wykładni prawa materialnego. Sąd Najwyższy przy jego rozpoznawaniu nie bada zatem istoty sprawy, a mianowicie tego, co w świetle zgłoszonego żądania i jego podstawy faktycznej stanowiło przedmiot postępowania, lecz jedynie ocenia, czy okoliczności powołane przez sąd odwoławczy jako przyczyny wydania orzeczenia kasatoryjnego są tymi, które w świetle art. 386 § 4 k.p.c. usprawiedliwiały jego wydanie, zamiast - co powinno być regułą - orzeczenia reformatoryjnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315; postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, nie publ.; z 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, nie publ.; wyroki Sądu Najwyższego z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z 21 października 2005 r., III CK 161/05, nie publ.; z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2).

Skoro Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie uznał, że roszczenie zgłoszone przez powoda nie podlegało rozpoznaniu w postępowaniu nakazowym, gdyż Sąd Rejonowy nieprawidłowo uznał, iż zostało ono dowiedzione dokumentem, o jakim mowa w art. 485 § 1 pkt 3 k.p.c., a taka kwalifikacja przełożyła się na zaniechanie rozpoznania zgłoszonego przez pozwanego zarzutu potrącenia z uwagi na jego niewykazanie w sposób, o jakim mowa 493 § 3 k.p.c., to stanowisko to wymuszało wydanie przez Sąd Okręgowy orzeczenia kasatoryjnego, stosownie do art. 386 § 4 k.p.c. Trafność poglądu Sądu Okręgowego sformułowanego w związku z oceną dokumentów, którymi powód wykazywał roszczenie nie podlega kontroli w ramach postępowania zażaleniowego odnoszącego się kasatoryjnego orzeczenia tego Sądu, gdyż taka płaszczyzna kontroli stanowiska Sądu wiązałaby się z potrzebą rozstrzygnięcia o prawidłowości czynności procesowych podjętych przezeń w celu

wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy i zaprezentowanego poglądu na temat wykładni prawa materialnego. Nie mogą zatem podlegać badaniu w niniejszym postępowaniu zażaleniowym zarzuty powoda odnoszące się do sposobu zastosowania w sprawie art. 65 § 1 k.c., ale też art. 485 § 1 pkt 3 k.p.c. i art. 493 § 3 k.p.c.

Niezależnie jednak od powyższego trzeba dostrzec, że Sąd Rejonowy na rozprawie 11 grudnia 2014 r. odebrał wyjaśnienia od stron, oddalił wnioski dowodowe pozwanego o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków i biegłych oraz z zeznań stron, ale nie uczynił przedmiotem swoich czynności dowodowych dokumentów, także tych, którymi powód wykazywał roszczenie. Wyrokiem z 11 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy utrzymał w mocy nakaz zapłaty w części dotyczącej rozstrzygnięcia o obowiązku zapłaty należności głównej oraz uchylił go w części dotyczącej rozstrzygnięcia o obowiązku zapłaty odsetek i termin ich płatności oznaczył na 15 marca 2014 r. W uzasadnieniu wyroku, po zrelacjonowaniu stanowisk stron, Sąd Rejonowy stwierdził jednak, że podstawą jego ustaleń były dwa dokumenty – oświadczenie pozwanego z 24 października 2013 r. oraz wezwanie do zapłaty z 28 lutego 2014 r. Ustalenia te nie zostały przedstawione w uporządkowany sposób, tak, by można było stwierdzić, nie tylko między jakimi podmiotami powstał oceniany przez Sąd stosunek prawny, ale i jaką miał treść oraz jaka była data wymagalności wynikających z niego uprawnień i obowiązków. Z wypowiedzi Sądu Rejonowego wynika, że dwa dokumenty, do których się odwołał doprowadziły go do wniosku, że umowa pożyczki została zawarta między osobami fizycznymi, we wrześniu 2007 r., a oświadczenie z 24 października 2013 r. nie jest dowodem zaciągnięcia innego zobowiązania.

Przedstawiony wyżej sposób działania Sądu Rejonowego wskazuje też na to, że Sąd ten nie tylko nie rozpoznał istoty sprawy, ale i nie przeprowadził postępowania dowodowego w sprawie.

Mając powyższe na uwadze - na podstawie art. 394¹⁴ w zw. z 394¹ § 3 i art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. - Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

kc

db